

nárok sok hasznos tanácsot adhatnak a serdülők pályairányításához. Folyamatos, *szakszerű pedagógiai megfigyelés alapján megismerik a fiatalok egyéniségét, adottságait.* Magyar, számtan, fizika, ének, testnevelés stb. órán, gyakorlati foglalkozásokon ugyanannak a serdülőnek *más-más adottságai, képességei* bontakoznak ki, ami támpontokat nyújt a pályaválasztáshoz.

A pályairányításnál *fontos további feladat az egyes pályák, szakmák tüzetes ismertetése.* Sok nehézség származik ugyanis abból, hogy a szülők és a serdülő fiatalok gyakran csak *kevés szakmát* ismernek, és azokat is többnyire felszínesen. Ezen különböző pályaismertető kiadványokkal, a pedagógusok közreműködésével igyekeznek az illetékesek segíteni.

Sokat jelent már az is, ha a szülő saját munkájáról vagy más jól ismert szakmáról *elbeszélget* gyermekével, *tájékoztatja őt a szakma előnyeiről és nehézségeiről.*

Az iskola is változatos eszközökkel és módszerekkel törekszik ezt a feladatát ellátni. Tüzetesen ismertetni kell a serdülőkkel a különböző életpályákat, szakmákat, mégpedig *a szakma tárgyilagos bemutatásával.* A szakma egy-egy dolgozója, film, szakmai ismertető cikk, munka-beszámoló érdekes és hiteles tájékoztatást adhat. Ismertetni kell a fiatalokkal, továbbá a választott szakma elsajátításának módját, szakmai követelményeit, a szakma kedvező oldalait, előnyeit és nehézségeit, távolabbi perspektíváit.

Megfelelően szervezett látogatás *üzemekben, tsz-ekben és egyéb munkahelyeken, iskolákban,* munkaélmény és munkatapasztalat

szerezése szempontjából, továbbá a tapasztalatok megbeszélése és értékelése, kedv-ébresztés is sokat jelenthet a fiatalok pályairányításában.

A helyes pályaválasztás szempontjából különösen fontos a fiatalok gyakorlati tevékenysége, munkája. Vegyenek részt otthon *fizikai munkában, nyáron a termelő munkában,* mert a munkatevékenység közben mutatkozik meg és fejlődik leginkább a különböző hajlam és képesség. Együttal „*ízleltő*” szereznek egyes munkanemek követelményeiből.

A tevékenység fejlesztő hatásának érvényesítésére törekszik az iskola *a gyakorlati és úttörő foglalkozásokon, a különböző társadalmi és szakköri munkában.* Ezért jól teszi az a serdülő, aki hajlamainak, érdeklődésének megfelelő szakköri és egyéb munkákban vesz részt.

A család, de a pályát választó fiatal számára a munka milyensége, követelményei és távlatai mellett a pályaválasztásban nagyon gyakran az is meghatározó tényező, hogy *mikor válik az egyén keresőképesse, gyakorlatilag nagykorúvá, illetőleg önállóvá,* és milyen lehetőségeket, keresetet ígér a választott pálya.

Mindez mutatja, hogy az életpálya-választás valóban bonyolult probléma, amelyet — a munkaerőszükséglet figyelembe vételével — *sokoldalúan és körültekintően kell mérlegelni szülőnek, iskolának és magának a pályát választó egyénnek.*

Dr. Szepes Lajos
Pécs, Tanárképző Főiskola

ADY ENDRE: FÖLSZÁLLOTT A PÁVA...

(8. osztály)

Nevelési feladat: Ady a megújulást, változást sürgeti.

Didaktikai feladat:

- elemzés, tartalom-forma egységében,
- politikai líra
- népdalkeret
- a vers kifejezőeszközei (választó mondatok, ellentét, jelképek, jelzők)

Szemléltetés, koncentráció:

- Gorkij: A viharadár dala
- Kodály: Fölszállott a páva
- Kiállítás: Ady-kötetek

Oratípus: Új ismeretet feldolgozó óra (Témakör: Ady-versek)

- I. „Vad vihar jó nemsokára!
Viharadár hangja szól így
villámlások közt merészen,
zúgó tengerár fölött is
győzelemnek prófétája:
— Jöjj vihar, s légy még erősebb!”

— ezekkel a szavakkal köszönti Gorkij, a nagy orosz költő a XX. század elején érlelődő forradalmat.

— Milyen a század eleji Magyarország sorsa?

Feladat:

1. Idézetekkel jellemeztétek az ország sorsát!
2. Olvassd a házi fogalmazásodat:
„Éhe a kenyérnek, éhe a Szónak”.
3. Hogyan fejezi ki Ady érzéseit a szenvedő milliók iránt? (Az egyik tanuló a Csák Máté földjén c. vers elemzésévei válaszol a 3. kérdésre.)

II. A szenvedő nép panaszát szemlélteti Kodály: Fölszállott a páva c. kórusműve.

Bemutatás:

Feladat: Hogyan fejezi ki a kórus, hogy a

nép szabadságra vágyik (vagy, vagy „másképpen lesz holnap” kifejezések ismétlődése) Ez tehát a helyzet Magyarországon, a népert küzdő költő joggal panaszoja:

„Sósabbak itt a könnyek,

S a fájdalmak is mások.”

Hallgassátok meg Ady: Fölszállott a páva c. versét!

Figyeljétek meg: Hogyan jelöli meg Ady e válságos helyzetből a kivezető utat?

— Határozzátok meg a költemény műfaját!

— Figyeljétek meg a vers formáját!

(A tanulók három csoportban válaszolnak a feltett kérdésekre.)

Élménybeszámoló, a feladat megoldása

Elemzés:

1. Tehát a vers keretes vers.

Ady érzéseit, a vers sürgető, forrongó mondanivalóját a „Röpülj páva, röpülj” kezdetű népdal sugallta (1907).

— Vajon a népdal pávája mit jelképezett a „sok szegény legény” számára?

— Ady is a pávához szól!

— Hogyan? Milyen kifejezőeszközöket használ?

— A kereten belül két részre osztjuk a verset.

— Olvassuk a 2—4. versszakokat!

— Mit hirdet az I. rész ujjongó hangja? (forradalmi változást).

— Milyennek rajzolja a jövőt?

(új arcok... kacagnak).

— Milyen kifejezőeszköz fokozza a vers forradalmi mondanivalóját? (szóismétlés, jelkép, jelzők)

— Mely jelzők szemléltetik a forradalmi erő nagyságát, szépségét? (kényes büszke)

— Melyik jelző a legszembetűnőbb? (új)

— Ady érzéseinek fokozódását melyik elentét fejezi ki? (új arcok — ősz magyar fa)

Részösszefoglalás, vázlatírás

2. Mire figyelmezteti a költő a népet?

(döntenie kell).

— Milyen tartalmú mondatok fejezik ki a figyelmeztetést? (választó).

— Petőfi sora jut eszünkbe!

„Itt az idő!

Most vagy soha!”

— Mit tartalmaznak az ellentétes sorpárok? igazság — szolgaság

élet — pusztulás

Hallgassuk meg a 6—7. versszakból Ady forradalmi változást sürgető szavait!

— Figyeljétek meg a magánhangzók szerepét!

— A 8. versszak még egyszer összegzi a vers mondanivalóját. Az új eszmék sorsáról szól.

— Mi lehet az új eszmék sorsa?

— Mi lesz Ady szerint? (9. versszak: „Sok szegény legénynek szabadulása”).

— Figyeljétek meg a vers rímeit! (tisztá rímek)

— Ez is a népdal hangját utánozza. Kifejezi, hogy Ady az egész néphez szól: „Másképpen lesz holnap, Másképpen lesz végre”.

Részösszefoglalás, vázlatírás

Táblai vázlat

Fölszállott a páva
politikai líra

1. Fölszállott a páva ...

2. a) „Másképpen lesz holnap”

új arcok } ősz magyar fa
új szelek }

b) A népnek dönteni kell:

új magyar igék — bús magyar élet
(élet) (halál)

3. Fölszállott a páva ...

III. A vers összefoglalása.

Ady költészetének méltatása legnagyobb költőnk által:

— Hallgassátok meg, hogyan emlékezik József Attila a forradalmár költőre:

„Teste a földé. Földművesé lelke,

ezért koppan a kapa néhanap.

Sírja hárommillió koldus telke,

hol házat épít, vet majd és arat.

Verse törvény és édes ritmusában

kő hull s a kastély ablaka zörög, —

eke hasít barázdát új húsában,

mert virágzás, mert élet és örök.”

(Ady emlékezete)

Ady így fogalmazza feladatát, hitvallását:

„Még csak mártírfényt sem akartam,

Csak amiről a sors tehet:

Odaadni magamtól, szépen,

Ezt a nem kért, kicsúfolt semmit,

Forradalmas lelkemet.”

(Ady Endre: Küldöm a frigy-ládát)

Tóth Andrásné

Tanárképző Főiskola, Nyíregyháza

